

Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig - Craffu ar Gyllideb Ddrafft 2026-27 Llywodraeth Cymru

Cyflwyniad

Ar 14 Hydref 2025, gosododd Llywodraeth Cymru ei Chyllideb Ddrafft amlinellol ar gyfer 2026-27 ac ar 3 Tachwedd 2025, gosododd ei Chyllideb Ddrafft fanwl. Mae'r ymateb hwn yn dilyn tystiolaeth a roddwyd i'r Pwyllgor yn ei gyfarfod craffu ar y gyllideb ar 26 Tachwedd 2025.

Cynhaliodd y Pwyllgor dair sesiwn graffu yn y cyfarfod hwnnw. Roedd y sesiwn gyntaf yn edrych ar faterion gwledig gyda'r Dirprwy Brif Weinidog ac Ysgrifennydd y Cabinet dros Newid Hinsawdd a Materion Gwledig ('y Dirprwy Brif Weinidog'). Roedd yr ail sesiwn yn edrych ar faterion sy'n ymwneud â masnach a ffiniau gyda'r Dirprwy Brif Weinidog ac Ysgrifennydd y Cabinet dros yr Economi, Ynni a Chynllunio ('Ysgrifennydd y Cabinet'). Roedd y sesiwn derfynol yn edrych ar yr economi a sgiliau gydag Ysgrifennydd y Cabinet a'r Gweinidog Diwylliant, Sgiliau a Phartneriaeth Gymdeithasol ("y Gweinidog").

Mae'r argymhellion yn dilyn y tair sesiwn graffu wedi cael eu hystyried yn ofalus. Mae Ysgrifennydd y Cabinet dros yr Economi, Ynni a Chynllunio a'r Gweinidog Diwylliant, Sgiliau a Phartneriaeth Gymdeithasol yn ymateb i argymhellion 1-16.

Bydd y Dirprwy Brif Weinidog ac Ysgrifennydd y Cabinet dros Newid Hinsawdd a Materion Gwledig yn ateb argymhellion 19-25 ar wahân. Hoffem ddiolch i'r Pwyllgor am eu cefnogaeth barhaus.

Contents

1.	Economi a Sgiliau.....	4
2.	Masnach a Ffiniau	13
3.	Materion Gwledig.....	16

1. Economi a Sgiliau

Mae Llywodraeth Cymru yn derbyn rhai argymhellion yn llwyr, ond rydym wedi gorfod eu gwrthod gan mai mater i'r Llywodraeth nesaf fydd penderfynu a yw'n dymuno bwrw ymlaen â hwy.

Cymorth i Fusnes

Argymhelliad 1. Rhaid i Lywodraeth Cymru gynyddu'r cyllid i Busnes Cymru i lefel y gall gynyddu ei effaith gadarnhaol ar werth ychwanegol gros.

Ymateb: Derbyn

Mae £22.5m yn cael ei ddyrannu i wasanaeth Busnes Cymru yng nghyllideb 2026/27 a fydd yn galluogi'r gwasanaeth i ymgysylltu â dros 30,000 o bobl ifanc, ymgysylltu â 5,000 o oedolion mewn mentrau cam cynnar, darparu cymorth uniongyrchol i dros 5,500 o entrepreneuriaid a busnesau a chefnogi 4,000 o swyddi. Mae hyn yn rhan o gyfres ehangach o gymorth sydd ar gael drwy Lywodraeth Cymru i fusnesau bach a chanolig ledled Cymru.

Argymhelliad 2. Dylai Llywodraeth Cymru roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor am y cynnydd o ran rhoi argymhellion yr Adolygiad Cymorth Busnes ar waith.

Ymateb: Derbyn

Bydd y Pwyllgor yn cael yr wybodaeth ddiweddaraf maes o law am y gwaith o roi ar waith yr argymhellion a wnaed yn yr Adolygiad Cymorth Busnes.

Argymhelliad 3. Dylai Llywodraeth Cymru nodi sut mae'r cymorth i fusnesau manwerthu cymwys drwy gyflwyno'r lluosydd manwerthu newydd yn cymharu â'r hyn sydd ar gael drwy'r rhyddhad a gynigir drwy'r cynllun Rhyddhad Ardrethi Manwerthu, Lletygarwch a Hamdden yn 2025-26.

Ymateb: Derbyn

Bydd y lluosydd manwerthu newydd (0.350) 30% yn is na'r lluosydd safonol (0.502) sy'n berthnasol o 1 Ebrill 2026 ymlaen, a 38% yn is na lluosydd 2025-26. Daw'r gostyngiad hwn o ganlyniad i ailbrisiad ardrethi annomestig 2026 a'r penderfyniad i gyflwyno lluosydd manwerthu is.

Argymhelliad 4. Dylai Llywodraeth nesaf Cymru fonitro effaith y lluosydd ardrethi busnes newydd ar sector manwerthu'r stryd fawr a cheisio ymestyn hyn i fusnesau lletygarwch a hamdden ar y stryd fawr cyn gynted â phosibl os bydd yn llwyddiannus.

Ymateb: Gwrthod

Mae Llywodraeth Cymru'n cydnabod pwysigrwydd trefniadau monitro ar ôl gweithredu, fel yr adlewyrchir yn yr asesiadau effaith sy'n gysylltiedig â'r polisi hwn. Fel y defnydd arloesol cyntaf o'n pwerau i ragnodi lluosyddion gwahaniaethol, bwriedir i hyn helpu i lywio'r dull o ymdrin â diwygiadau pellach posibl yn y dyfodol. Mater i'r llywodraeth nesaf fydd penderfynu a ddylid gwneud unrhyw newidiadau pellach i'r lluosyddion sy'n berthnasol yng Nghymru.

Y Cymoedd Technoleg

Argymhelliad 5. Dylai Llywodraeth Cymru gadw'r targed o £100m ar gyfer y Cymoedd Technoleg, egluro'r hyn y gall prosiect y Cymoedd Technoleg ei gyflawni a chyhoeddi amserlen ddiwygiedig ar gyfer cyflawni hynny.

Ymateb: Derbyn

Mae rhaglen y Cymoedd Technoleg yn mynd i'r afael â materion sydd wedi hen wreiddio - amddifadedd economaidd, prinder sgiliau, bylchau mewn seilwaith, a syrthni diwylliannol - drwy geisio manteisio i'r eithaf ar gyfleoedd y pedwerydd chwyldro diwydiannol i greu ecosystem dechnoleg gynaliadwy.

Er gwaethaf buddsoddiad sylweddol hyd yma, mae ardal y Cymoedd Technoleg ym mhen uchaf y cymoedd yn dal i wynebu'r heriau a achosir gan arwahanrwydd ffisegol a chanfyddedig cymunedau'r cymoedd, hyd yn oed gyda gwelliannau i'r A465, ac ymrwymiad araf gan y sector preifat sy'n hanfodol ar gyfer cynaliadwyedd hirdymor. Fodd bynnag, mae cynnydd sylweddol wedi'i wneud yn yr ardaloedd lle gwelwyd buddsoddiad gan raglen y Cymoedd Technoleg.

Felly, mae dadl gref dros barhau â rhaglen y Cymoedd Technoleg a'r ymrwymiad cyllido ond bod angen proffilio gwariant dros gyfnod hirach er mwyn gallu datblygu rhagor o brosiectau ar gyfer y rhaglen.

Argymhelliad 6. Dylai Llywodraeth nesaf Cymru anrhydeddu ymrwymiad y Cymoedd Technoleg a buddsoddi gweddill cyllid y prosiect cyn gynted â phosibl.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Mae'r achos economaidd dros barhau i fuddsoddi yn rhaglen y Cymoedd Technoleg yn un cryf o hyd. Mae rhaglen y Cymoedd Technoleg yn mynd i'r afael â heriau economaidd sydd wedi hen wreiddio ac mae wedi dangos cynnydd ystyrlon. Gallai chwistrelliad cyflym o gyllid ddatgloi prosiectau sydd wedi'u gohirio neu brosiectau cymhleth, yn enwedig os gellid darparu adnoddau ar gyfer tîm cyflawni penodol. Felly, mae Llywodraeth Cymru yn derbyn yr argymhelliad hwn *mewn egwyddor*, er mwyn rhoi sicrwydd i bartneriaid a rhanddeiliaid i gefnogi parhad ymdrechion cyflawni penodol, heb ymrwymo'r Llywodraeth nesaf.

Cynhyrchiant a chystadleurwydd

Argymhelliad 7. Dylai Llywodraeth Cymru gynnwys ymrwymiad lefel uchel i dwf cynhyrchiant yn y Gyllideb Derfynol ac ystyried gweithredu argymhellion Fforwm Cynhyrchiant Cymru, yn enwedig creu cynllun cynhyrchiant cenedlaethol, i gefnogi'r nod hwn.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Mae cyflawni'r **Genhadaeth Economaidd** yn dal yn ganolog i'n dull gweithredu. Mae ein cenhadaeth yn nodi gweledigaeth glir ar gyfer economi gryfach, decach a gwyrddach, ac mae twf cynhyrchiant yn sbardun allweddol i gyflawni'r canlyniadau hyn. Rydym yn cydnabod pwysigrwydd cyflawni twf cynhyrchiant hirdymor ac y bydd angen cydweithio trawslywodraethol cryf i gyflawni hynny, ac rydym wrthi'n edrych ar yr holl ddulliau datganoledig o wella cynhyrchiant ar draws y sectorau cyhoeddus a phreifat.

Rydym yn parhau i weithio'n agos gyda Llywodraeth y DU i fanteisio i'r eithaf ar gyfleoedd buddsoddi yn sectorau twf y dyfodol a nodir yn y Strategaeth Ddiwydiannol, fel technolegau digidol ac ynni glân. Bydd y buddsoddiadau hyn yn hanfodol i gynyddu lefelau cynhyrchiant yng Nghymru yn y tymor canolig a'r tymor hir. Rydym hefyd yn bwrw ymlaen ag argymhellion o'n Hadolygiad Tymor Byr o Gynhyrchiant Busnesau Bach a Chanolig. Busnesau bach a chanolig yw'r mwyafrif helaeth o fentrau yng Nghymru, a bydd y ffrwd waith hon yn ceisio sicrhau ein bod yn darparu cymorth mwy hygyrch o ansawdd uchel iddynt, a'u

---

bod yn cael y cyllid sydd ei angen arnynt, yn manteisio ar syniadau newydd ac yn gwerthu dramor.

Byddwn yn ystyried argymhellion Fforwm Cynhyrchiant Cymru fel rhan o'n gwaith parhaus i gryfhau gwydnwch economaidd a chystadleurwydd Cymru. Nodir bod twf cynhyrchiant yn un o'r dangosyddion llesiant cenedlaethol o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, felly mae eisoes yn destun i waith monitro ac adrodd mewn cysylltiad â'r dangosyddion hynny.

Cymorth cyflogaeth ac anweithgarwch economaidd

Argymhelliad 8. Dylai Llywodraeth Cymru ystyried y ffordd orau o ddefnyddio ffrydiau cyllido presennol a newydd i gefnogi pobl sy'n economaidd anweithgar i gael gwaith. Fel rhan o'r gwaith hwn, dylai archwilio sut y gall cynigion a ddatblygwyd yn ddiweddar gan Sefydliad Cyfarwyddwyr Cymru a Sefydliad Dysgu a Gwaith Cymru gyfrannu ac ystyried a ellid defnyddio cyllid ychwanegol o gyllideb 2026-27 i dreialu unrhyw elfennau o'r cynigion hyn cyn cyflwyno'r rhaglen cymorth cyflogadwyedd newydd yn 2027.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Bydd Llywodraeth Cymru yn ystyried argymhellion yr adroddiadau hyn wrth ddatblygu'r Rhaglen Cymorth Cyflogadwyedd a fydd yn cael ei lansio yn 2027. Mae cwmpas y rhaglen yn cynnwys y canlynol:

- NEETs (16-24)
- Pobl 25 oed a hŷn sy'n profi diweithdra tymor byr (hyd at 6 mis)
- Pobl 25 oed a hŷn sy'n profi diweithdra tymor hir (di-waith am dros 6 mis a hyd at 24 mis)
- Anweithgar yn economaidd;

Bydd y Gweinidog Diwylliant, Sgiliau a Phartneriaeth Gymdeithasol yn cyhoeddi diweddariad i'r Senedd ar ddatblygiadau'r Rhaglen Cymorth Cyflogadwyedd yn nhymor y gwanwyn.

Argymhelliad 9. Dylai Llywodraeth Cymru fonitro'r buddsoddiad cynyddol mewn gwasanaethau cymorth cyflogaeth i sicrhau eu bod yn cefnogi pobl ag anableddau dysgu i gael mynediad at y farchnad swyddi. Os gwelir bylchau yn y ddarpariaeth, rhaid i Lywodraeth Cymru gymryd camau i ddarparu gwasanaethau arbenigol tebyg i'r rhai a gynigir o dan y rhaglen Ymgysylltu i Newid.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Mae buddsoddiad sylweddol eisoes wedi cael ei gyfeirio at gymorth cyflogadwyedd yng Nghymru ac mae ystyriaeth yn cael ei rhoi i'r model Ymgysylltu i Newid fel rhan o'r paratodau ar gyfer y Rhaglen Cymorth Cyflogadwyedd newydd. Rydym yn cydnabod pwysigrwydd sicrhau bod y buddsoddiad hwn yn gwella canlyniadau i bobl ag anableddau dysgu sy'n parhau i wynebu rhwystrau anghymesur o ran cael mynediad i'r farchnad lafur. Rydym eisoes wedi cryfhau ein trefniadau monitro ar draws y ddarpariaeth cyflogadwyedd bresennol i asesu pa mor effeithiol y mae gwasanaethau am gefnogi pobl ag anableddau dysgu i gael gwaith.

Argymhelliad 10. Dylai Llywodraeth Cymru nodi sut bydd yn ymateb i gynnydd pellach mewn diweithdra, yn enwedig os bydd unrhyw sioc yn y farchnad lafur, a sut mae'n sicrhau bod digon o gyllid ar gael ar gyfer rhaglenni fel ReAct+, fel eu bod yn gwbl barod i ymateb i unrhyw gynnydd mewn diweithdra. Rhaid i Lywodraeth nesaf Cymru hefyd sicrhau bod y gwaith o baratoi ar gyfer cynnydd posibl mewn diweithdra yn rhan o'i chynlluniau ariannol.

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod fod angen cynllunio'n rhagweithiol ar gyfer unrhyw gynnydd a ragwelir ac unrhyw gynnydd posibl mewn diweithdra, gan gynnwys y posibilrwydd o siociau sydyn yn y farchnad lafur. Rydym yn cadw gwybodaeth amser real am swyddi sy'n cael eu dileu ledled Cymru gan sicrhau bod rhaglenni fel ReAct+ yn parhau i gael digon o adnoddau a'u bod yn hyblyg yn weithredol i ymdopi â'r cynnydd yn y galw.

Mae'r Rhaglen Cymorth Cyflogadwyedd newydd yn cael ei chynllunio i gynnig hyblygrwydd a mater i'r Llywodraeth newydd fydd cytuno ar y cyfeiriad polisi a'r model cyllido ar gyfer y rhaglen Cymorth Cyflogadwyedd ar ôl yr etholiad.

Y Ganolfan Ragoriaeth Fyd-eang ar gyfer Rheilffyrdd

Argymhelliad 11. Dylai Llywodraeth Cymru nodi cynlluniau wrth gefn yn glir ochr yn ochr â chyhoeddi'r gyllideb derfynol i sicrhau bod gwerth gorau'n cael ei gyflawni o'u buddsoddiad yn y Ganolfan Ragoriaeth Fyd-eang ar gyfer Rheilffyrdd os na fyddant yn sicrhau buddsoddiad ychwanegol gan y sector preifat yn y flwyddyn galendr nesaf.

Ymateb: Derbyn mewn Egwyddor

Mae'r Ganolfan Ragoriaeth Fyd-eang ar gyfer Rheilffyrdd (GCRE) Cyf wrthi'n gweithio ar ddiweddariad i gynllun busnes y prosiect trac rheilffyrdd prawf ochr yn ochr ag opsiynau eraill ar gyfer y safle y gellir eu darparu ochr yn ochr â'r prosiect rheilffyrdd craidd neu'n annibynnol iddo. Bydd y gwaith cynllunio'n ystyried y goblygiadau sy'n deillio o lwyddiant neu fethiant y prosiect i gynyddu'r buddsoddiad preifat sydd ei angen ar gyfer y prosiect rheilffyrdd craidd. Bydd yr opsiynau hynny'n cael eu cyflwyno i Lywodraeth Cymru ar ffurf diweddariad o Gynllun ac Achos Busnes y Rhaglen, a bydd y Ganolfan Ragoriaeth Fyd-eang ar gyfer Rheilffyrdd yn ei ddefnyddio i lunio cynllun wrth gefn ar ei sail i Lywodraeth Cymru gytuno arno.

Sgiliau

Argymhelliad 12. Dylai Llywodraeth Cymru roi gwybodaeth benodol i'r Pwyllgor am yr awgrymiadau a ddarperir ynghylch y Llinell Wariant yn y Gyllideb (BEL) Gweithredu Prentisiaethau a'r hyn y mae Llywodraeth Cymru yn disgwyl i Medr ei wneud.

Ymateb: Derbyn

Dyrannwyd £5m o gynnydd i'r Llinell Wariant yn y Gyllideb ar gyfer Prentisiaethau fel rhan o becyn y Gyllideb Derfynol. Mae hyn ar ben y cyllid ychwanegol a ddyrannwyd fel rhan o'r gyllideb ddrafft. Mae'r cyllid hwn yn cefnogi'r cynnydd yn nifer y prentisiaethau a ddechreuwyd a'r costau cyflawni uwch ac mae'n adlewyrchu blaenoriaethau strategol Llywodraeth Cymru a'r cyfrifoldebau gweithredol sydd gan Medr ar hyn o bryd ar ôl trosglwyddo swyddogaethau.

Rydym yn disgwyl i Medr ddefnyddio'r cyllid hwn i wneud y canlynol:

- rheoli'r pwysau parhaus ar ddysgwyr sy'n cael ei greu gan y £4m ychwanegol a ailgyfeiriwyd gan Medr yn 2025/26;
- sicrhau sefydlogrwydd yn y system contractau prentisiaethau;
- blaenoriaethu prentisiaethau sy'n cyd-fynd ag anghenion economaidd a nodwyd, gan gynnwys sectorau digidol, peirianeg, gweithgynhyrchu, sero net a'r economi sylfaenol;
- cynnal ansawdd, ymateb i alw gan gyflogwyr, a sicrhau gwerth am arian;
- cefnogi'r gwaith o gynllunio'r rhaglen brentisiaethau newydd i'w chyflawni o 2027 ymlaen.

Mae'r disgwyliadau sydd ynghlwm wrth y gyllideb hon yn rhan o'r cyfrifoldebau ehangach a nodwyd yn flaenorol i Medr pan gafodd ei sefydlu, gan gynnwys y gofyniad i ddatblygu system drydyddol sy'n ymateb i angen economaidd; cynnal ansawdd ac ehangu cyfranogiad; rhoi'r dysgwr wrth galon y system; a sicrhau bod y system addysg drydyddol yn cyfrannu at flaenoriaethau economaidd a chymdeithasol Cymru. Rhaid i Medr hefyd weithredu yn unol â Datganiad Blaenoriaethau Strategol Llywodraeth Cymru a Chytundeb yr Asiantaeth o dan y Ddeddf Addysg Drydyddol ac Ymchwil. Y disgwyliadau hyn yw'r sail i'r defnydd o'r Llinell Wariant yn y Gyllideb Prentisiaethau a sicrhau cysondeb ar draws y system addysg drydyddol.

Argymhelliad 13. Dylai Llywodraeth Cymru egluro sut yn union y bydd yn ymdrin â'r pwysau ariannol yn y dyfodol ar y gyllideb brentisiaethau, gan gynnwys, os oes angen, sut y bydd cyllid ychwanegol yn cael ei nodi.

Ymateb: Derbyn

Mae'r pwysau ariannol yn y dyfodol ar y gyllideb brentisiaethau ar gyfer 2026-27 yn deillio o'r canlynol:

- y garfan o ddechreuadau ychwanegol a gefnogir gan aildyraniad Medr o £4m yn ystod y flwyddyn yn 2025/26; a'r
- galw parhaus a chostau cyflawni cynyddol ar draws fframweithiau blaenoriaeth.

Amcangyfrifodd Medr mai ychydig dros £3.3m fyddai cyfanswm costau parhaus dysgwyr ar gyfer 2026-27. Yn dilyn Cyllideb Derfynol 2026-27, a dyraniad ychwanegol o gyllid ar gyfer cyllidebau Prentisiaethau, mae'r pwysau i'r dyfodol a nodwyd yn flaenorol wedi cael ei ddileu bellach. Mae'r cynnydd yn ddigon i dalu holl gostau parhaus dysgwyr yn llawn ar yr un pryd â chynnal sefydlogrwydd rhaglenni a chefnogi gweithgarwch prentisiaethau yn y dyfodol. Bydd gweddill y cyllid yn cael ei flaenoriaethu yn unol ag amcanion strategol Llywodraeth Cymru.

Yn unol â phrosesau rheoli ariannol sefydledig Llywodraeth Cymru, bydd Medr yn parhau i fonitro'n ofalus ei ddyraniad a glustnodwyd, nodi risgiau sy'n dod i'r amlwg, a gweithio gyda swyddogion i ystyried unrhyw fesurau lliniaru sydd eu hangen yn ystod y flwyddyn. Bydd addasiadau pellach yn cael eu rheoli drwy brosesau cyllidebol parhaus i sicrhau bod adnoddau'n parhau i gael eu halinio â blaenoriaethau strategol ac yn cynnig gwerth am arian.

Mae Llywodraeth Cymru yn mynnu bod Medr yn monitro'r gyllideb yn gadarn, yn tynnu sylw swyddogion at unrhyw bwysau sy'n datblygu, ac yn sicrhau bod penderfyniadau cyllido yn parhau i gefnogi amcanion y rhaglen. Mae'r

---

disgwyliadau hyn yn dal yn ganolog i'n dull o reoli pwysau i'r dyfodol o ran prentisiaethau ar gyfer 2026-27.

Argymhelliad 14. Dylai Llywodraeth Cymru roi cryn ystyriaeth i ddefnyddio cyllid heb ei ddyrannu i gefnogi'r sector prentisiaethau ac yn ehangach i gefnogi prentisiaid i gael mynediad at astudio.

Ymateb: Derbyn

Mae'r rhaglen brentisiaethau yn dal i fod yn flaenoriaeth gan y gweinidog. Fel rhan o gyllideb derfynol 2026-27, mae Gweinidogion wedi darparu cynnydd ychwanegol o £5m i gefnogi'r rhaglen brentisiaethau ac wedi neilltuo cyllid prentisiaethau fel dyraniad o fewn setliad Medr. Byddwn yn parhau i ystyried cyllid cyffredinol Prentisiaethau ac os bydd cyfleoedd yn codi yn ystod y flwyddyn, bydd y gyllideb prentisiaethau'n parhau i gael ei hystyried yn flaenoriaeth ar gyfer dyraniadau atodol.

O ran cefnogi mynediad prentisiaid i astudio, mae Llywodraeth Cymru'n parhau i weithio gyda Medr a darparwyr i helpu i sicrhau y gall prentisiaid gael gafael ar yr addysg a'r gefnogaeth sydd eu hangen arnynt i lwyddo i gwblhau eu rhaglenni. Mae hyn yn cynnwys cynnal buddsoddiad mewn mecanweithiau cymorth allweddol fel cymorth Anghenion Dysgu Ychwanegol mewn addysg bellach, cryfhau gwasanaethau ac arweiniad gyrfaedd, sicrhau bod gan ddarparwyr gyllid priodol i ddarparu addysg o ansawdd uchel tu allan i'r gwaith, a blaenoriaethu fframweithiau sy'n galluogi symud ymlaen o Lefel 2 i brentisiaethau lefel uwch a gradd-brentisiaethau. Byddwn yn parhau i bwysu a mesur lle mae rhwystrau rhag mynediad yn bodoli, gan gynnwys teithio, mynediad digidol, a chymorth dysgu, ac yn gweithio gyda phartneriaid i nodi mesurau lliniaru o fewn amlen y gyllideb sydd ar gael.

Argymhelliad 15. Dylai'r Gweinidog nodi ei syniadau ynghylch a ddylid ychwanegu rhagor o bynciau at y rhaglen gradd-brentisiaethau, faint y gallai hynny ei gostio a beth allai'r manteision fod i ddysgwyr ac i'r economi.

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru'n cydnabod y gallai ehangu gradd-brentisiaethau fod yn fuddiol lle mae tystiolaeth glir bod galw gan gyflogwyr, anghenion dysgwyr a gwerth economaidd. Ar hyn o bryd cost gradd-brentisiaethau yw tua £27,000 y dysgwr, sy'n golygu bod yn rhaid cynllunio unrhyw ehangu dros nifer o flynyddoedd. Er enghraifft, byddai tua 100 o leoedd ychwanegol yn costio tua £1m ym Mlwyddyn 1, £2m ym Mlwyddyn 2 a £3m ym Mlwyddyn 3 oherwydd parhad dysgwyr.

Wrth ddatblygu'r Rhaglen Prentisiaethau newydd i'w rhoi ar waith o fis Awst 2027 ymlaen, mae Medr eisoes wedi cynnal gweithgareddau ymgynghori ac ymgysylltu helaeth sy'n berthnasol yn uniongyrchol i ddarpariaeth prentisiaethau lefel uwch a gradd-brentisiaeth yn y dyfodol. Drwy'r ymgynghoriad cenedlaethol a lansiwyd ym mis Medi 2025 ac ymgysylltu cynharach â rhanddeiliaid, mae Medr wedi gofyn am farn darparwyr hyfforddiant, cyflogwyr, cyrff diwydiant, dysgwyr a sefydliadau cynrychioliadol ar yr egwyddorion lefel uchel ar gyfer y rhaglen newydd, fframweithiau sector, llwybrau dilyniant, modelau darparu hyblyg a'r diffiniad o brentisiaethau o Lefel 2 i Lefel 6. Yn hollbwysig, mae Medr yn adolygu'r holl fframweithiau prentisiaeth presennol rhwng 2025 a 2027, gan sicrhau eu bod yn cefnogi cynnydd "o Lefel 2 i fyny, i radd-brentisiaethau lle bo hynny'n briodol" ochr yn ochr ag ystyried y galw yn y sector, anghenion sgiliau yn y dyfodol a disgwyliadau cyflogwyr. Y broses hon o gasglu tystiolaeth fydd yn llywio penderfyniadau yn y dyfodol ynghylch a ddylid ychwanegu pynciau newydd at y cynnig gradd-brentisiaethau a lle byddai ehangu yn dod â'r budd mwyaf i ddysgwyr, cyflogwyr ac economi Cymru.

Mae Llywodraeth Cymru'n barod i ystyried ehangu gradd-brentisiaethau ond mae'n credu bod yn rhaid i unrhyw benderfyniad fod yn seiliedig ar dystiolaeth glir o alw gan gyflogwyr, budd i ddysgwyr ac effaith economaidd, a bydd yn cael ei lywio gan y gwaith parhaus sy'n cael ei arwain gan Medr. Bydd Llywodraeth Cymru'n gweithio gyda Medr, prifysgolion a'r Partneriaethau Sgiliau Rhanbarthol i ddeall parodrwydd y sector, goblygiadau ariannol, a'r meysydd lle byddai ehangu yn creu'r enillion economaidd a chymdeithasol mwyaf.

---

2. Masnach a Ffiniau

Safleoedd Rheolathau'r Ffin

Allforio, Masnach a Mewnfuddsoddi

Argymhelliad 16. Rhaid i Lywodraeth Cymru roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor am effeithiau disgwylledig y trafodaethau rhwng y DU a'r UE ar bolisi, gweithrediadau a chyllideb Llywodraeth Cymru, yn enwedig gan eu bod yn ymwneud â datblygu Safleoedd Rheolaethau'r Ffin.

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru yn mynd ati i ddiweddarau ac adolygu ei blaenoriaethau wrth i'r trafodaethau rhwng y DU a'r UE ddatblygu ac wrth i amgylchiadau newid. Byddwn yn parhau i ystyried unrhyw effaith y gallai'r gwaith parhaus hwn ei gael ar Gymru. Fodd bynnag, gan fod trafodaethau'n mynd rhagddynt ar hyn o bryd, ni allwn wneud sylwadau ar yr hyn y gellir ei gynnwys na beth allai'r effaith honno fod nes bydd unrhyw gytundeb wedi'i gwblhau.

Nododd y Dirprwy Brif Weinidog ac Ysgrifennydd y Cabinet dros Newid Hinsawdd a Materion Gwledig safbwynt Llywodraeth Cymru ar Safleoedd Rheolaethau'r Ffin yng Nghymru, a'r datganiad hwn¹ yw'r sefyllfa bresennol o hyd. Penderfynodd Llywodraeth y DU i ohirio gweithredu trefniadau'r Model Gweithredu Targed y Ffin sy'n awgrymu y bydd hyn yn parhau i gael ei adolygu. Gan weithio gyda chydweithwyr yn llywodraethau'r DU a'r Alban, bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i adolygu'r goblygiadau ar gyfer safleoedd rheolaethau'r ffin yng Nghymru. Byddwn yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor fel y bo'n briodol.

Argymhelliad 17. Dylai Llywodraeth Cymru ddarparu amcangyfrif o'r costau i fusnesau sy'n ymwneud â Safleoedd Rheolaethau'r Ffin a chostau gweinyddol sy'n ymwneud â'r drefn fasnachu ar ôl Brexit.

Ymateb: Gwrthod

---

¹ Datganiad Ysgrifenedig: Rheolaethau'r Ffin ar fewnforion i Gymru o Iwerddon

Nid oes costau penodol i fusnesau Cymru. Nid ydym wedi gweithredu Safleoedd Rheolaethau'r Ffiniau yng Nghymru ac - gan dybio canlyniad llwyddiannus i'r trafodaethau gyda'r UE - nid ydym yn bwriadu gwneud hynny.

Efallai y bydd cwmnïau o Gymru'n wynebu rhywfaint o gostau ychwanegol wrth fasnachu ag Ewrop ar ôl Brexit, er enghraifft os ydynt yn mewnforio nwyddau perthnasol drwy Dover, ond nid yw'r costau hyn yn wahanol i'r rhai a wynebîr gan gwmnïau eraill o Brydain.

Argymhelliad 18. Dylai Llywodraeth Cymru egluro pa gyfnodau chwarterol fydd yn cael sylw yn adolygiad CThEF o ystadegau masnach y DU mewn ymateb i'r adroddiad hwn, a darparu dadansoddiad i'r Pwyllgor o'i ganfyddiadau erbyn mis Mawrth 2026.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Cyhoeddodd CThEF ~~rag-gyhoeddiad~~ o gywiriadau i Ystadegau Masnach Tramor y DU mewn nwyddau ar ôl canfod gwall a oedd yn effeithio ar allforio tanwydd (HS2 Pennod 27).

Mae'r gwall hwn yn effeithio ar ddata o **fis Mawrth 2024 ymlaen**.

Nid yw cywiriadau wedi'u cymhwyso eto i'r setiau data a gyhoeddwyd. Bydd y rhain yn cael eu hymgorffori yn y canlynol:

- ONS Ch3 Cynnyrch Domestig Gros (GDP) diwygiedig ar 22 Rhagfyr 2025.
- Datganiad Masnach y DU y Swyddfa Ystadegau Gwladol ac Ystadegau Masnach Tramor CThEM ar 15 Ionawr 2026.

Ar lefel Cymru, ~~cyhoeddodd CThEF ei fwriad i gyhoeddi~~ Ystadegau Masnach Rhanbarthol ar gyfer y flwyddyn yn dod i ben yn Ch3, 2025 fel y bwriadwyd ar 18 Rhagfyr 2025. Cynhaliwyd prif ddadansoddiad gan ystadegwyr yn Llywodraeth Cymru: ~~Masnach nwyddau rhyngwladol Cymreig: Hydref 2024 i Medi 2025~~. Nid oedd y dadansoddiad hwn yn adlewyrchu cywiriadau CThEF; yn hytrach, cyflwynwyd data masnach heb gynnwys 'olew' hefyd i ddarparu llinell sylfaen sefydlog nes bydd data diwygiedig ar gael.

Bydd y Datganiad Technegol Rhanbarthol diwygiedig sy'n rhoi cyfrif am y cywiriad ar gael ar 19 Mawrth 2026 ar gyfer holl wledydd a rhanbarthau'r DU gan gynnwys Cymru, ochr yn ochr â chyfres amser wedi'i chywiro yn ôl i fis Mawrth 2024. Cyn cyhoeddi, mae CThEF wedi amcangyfrif y byddai'r cywiriad yn cynyddu allforion nwyddau Cymru ar gyfer 2024 tua 7.9% (£1.4 biliwn) o'i gymharu â chyfanswm blynyddol presennol 2024 a gyhoeddwyd, sef £17.5

---

biliwn. Ar gyfer Ionawr - Medi 2025, amcangyfrifir y bydd allforion yn cynyddu tua 12.1% (£1.5 biliwn) o'i gymharu â'r cyfanswm presennol a gyhoeddwyd yn 2025, sef £12.7 biliwn.

Bydd dadansoddwyr Llywodraeth Cymru yn dadansoddi goblygiadau'r gwall i berfformiad allforio Cymru pan fydd y data diwygiedig ar gael. Fodd bynnag, oherwydd amseriad arfaethedig y datganiad data (19 Mawrth), mae'n annhebygol y gellir darparu dadansoddiad llawn i'r Pwyllgor o fewn amserlen mis Mawrth 2026.

3. Materion Gwledig

Bydd y Dirprwy Brif Weinidog ac Ysgrifennydd y Cabinet dros Newid Hinsawdd a Materion Gwledig yn ateb argymhellion 19-25